

H.R. GIGER:

Votrelec z neho spravil „HOROR Giger“

(dokončenie z minulého čísla)

■ *Ste aj jeden z veľkých priekopníkov airbrushovej malby. Ako ste sa k nej dostali?*

Robil som to v čase, keď airbrush ešte nebola tak v móde okolo roku 1970. Jeden môj priateľ s tým prepracovával fotky a robil z nich surrealistické obrazy. Mňa ten nástroj úžasne fascinoval a tak som sa ho spýtal, kde to kúpil. Potom som si to tiež kúpil. Priateľ o mne istý čas nič nevedel a potom, keď som prišiel s veľkým obrazom, bol riadne našťvaný. (smiech)

■ *Ako sa pozeráte na dnešné digitálne umenie?*

Nájdu sa tam celkom zábavné veci, mal by som to robiť aj ja, ale mne počítač jednoducho „smrdí“. Nenaučil som sa to, tak či tak tu vždy zostane normálne umenie, či už maľované, striekané, galerijné, či úžitkové. Ale ja už dnes ani nestriekam s airbrushom, prestal som pred päťnástimi rokmi.

■ *Čomu sa dnes venujete?*

Dnes robím iné veci: kreslím, realizujem rôzne projekty, predávam copyrighity mojich diel, robím sochy, niektoré moje maľby sú takmer návrhy pre trojdimenzionálne objekty ako napríklad Gebämaschine alebo Passage (Pasáže), ktorý visí pri vchode do múzea.

■ *Vaše umenie je extrémne, zažili ste aj extrémne reakcie naň?*

To, čo robím, vlastne nenecháva nikoho chlad-

Juraj Maxon, Martina Pilcerová a Ivan Alakša pod dielom Passagentemple namontovaným na fasáde Giger múzea.

ným. Väčšinou sú ľudia buď totálne za, alebo totálne proti... A veľmi často zažívam, že ľudia, ktorí nemajú nič spoločné s umením zrazu milujú moje veci a chcú sa obklopovať iba nimi, čo je celkom zvláštne, nie? Na začiatku, keď som bol mladý, chcel som byť hudobníkom a výtvarné umenie ma zaujímalo len okrajovo. Skôr som sa posmieval abstraktnému umeniu, viete, tým všelijakým štvorčekom a tak... Mal som však rád tachistov s Georgesom Mathieuom, lebo za tým aspoň niečo bolo a kaligrafiu, tie nádherné písmená, to sa mi páčilo...

Zrazu po cestičke z horného zámku prichádzal pravý gýčovitý turistický vláčik uprostred malebného stredovekého hradu a H.R. okamžite reagoval: „To je strašné, nie? Také niečo by som NIKDY nespravil!“

■ *Čo keby ten vláčik bol vo vašom štýle, ako napríklad vlak z filmu Species (Mutant), ktorý ste pre film navrhovali?*

To by nebola až taká otrava. Ale štvrtá ma kvôli autu, nemôžem s ním parkovať pri múzeu, lebo tadiaľ prechádza ten vláčik. Pohodlie turistov má prednosť! (smiech)

■ *Spomínali ste, že ste sa pôvodne chceli stať hudobníkom. Ostala hudba vašim koníčkom?*

Už nie natoľko. Milujem veľmi filmovú hudbu, napríklad Moricconeho mám veľmi rád. Jednoducho dobrú hudbu, ako tie kvilivé husle v Draculovi, tie sú nádherné. Matrix mám tiež veľmi rád. Alebo Pán prsteňov...

■ *Aký je váš vzťah k filmom?*

Pozerám denne štyri–päť filmov, všetkých možných žánrov, ale najmä veľa hororových.

■ *Akých režisérov máte rád?*

Guillermo del Toro, ten je ohromný, robil Cronosa a aj Blade 2 s Wesley Snipesom a Hellboya. Mám rad aj Davida Lynchu, Eraserhead (Mazacia hlava – pozn. red.) je vynikajúci. Keď som sa dozvedel, že bude robiť Dunu, chcel som na nej spolupracovať, ale nevyšlo to. Ale je tam pár vynikajúcich vecí, ako napríklad červy či Wladimir Harkonnen na vznášajúcej sa stoličke, celý vredovitý, ten mohol byť pokojne odo mňa. (smiech)

■ *Vaše diela sa dajú často nájsť na obaloch hudobných cédéčiek...*

Tam sa ale veľa kradne. Asi polovica obalov je ukradnutá. Je to hrozné. Ja na to prídem väčšinou až po nejakom roku, a to už väčšinou kapela neexistuje. Prípady, keď som za to niečo aj dostal, môžem spočítať na prstoch jednej ruky. Na-

Centrum Gruyères aj s turistickým vláčikom. V pozadí je zámok St. Germain.

Ivan Alakša a Juraj Maxon počas rozhovoru s H. R. Gigerom.

príklad Debbie Harry, alebo Emerson Lake and Palmer, tí boli o.k. A Jonathan Davis z Kornu, ten bol tiež dobrý. Najlepšie je, keď robím priamo, napríklad pre Atomic Playboys. Práce na objednávku mám rád. Ako správny grafik.

■ *Váš pojem Biomechanoid prešiel medzičiasom do povedomia verejnosti a používajú ho nielen vedci, spisovatelia, ale aj filmári. Ako sa na to pozeráte?*

Samozrejme sa v umení veľa kradne, vrátane pojmov. V čase keď sa toho na tomto poli veľa nedialo, robil som film a použil to tam. Okolie votrelcov som spravil v biomechanoidnom štýle a teraz to všetci musia tak nazý-

vať a vykrádajú ma. Za ďalšie pokračovania Votrelcov mi už potom ani nezaplatili. Napríklad teraz beží film Alien versus Predator. Nedostanem zaň nič. Tak neviem... (cez jeho tvár preletí chmára)

■ *Pracovali ste na množstve filmových projektov ako Votrelce, Mutant, Poltergeist. Bol niektorý projekt, ktorý vám priniesol radosť? Kedy ste si povedali, „to sa podarilo“?*

(Chvilu zarozmýšľa a tvár sa mu rozjasní.) To bolo vtedy, keď zobrali môj návrh vlaku do snovej sekvencie vo filme Species (Mutant). Potešilo ma to hlavne preto, lebo to vôbec nebolo vo filme plánované. Pôvodne som chcel, aby pri jazde vlak do seba nasával ľudí, ale to by bolo príliš drahé. Species 2 však bola taká sračka, že som sa nechcel na tom ani zúčastniť, keďže odmietali všetky mo-

je návrhy. Filmy vlastne už nemám chuť ani robiť. A je to vlastne tak, že keď človek pri tom priamo nie je, napríklad keď nežije v Los Angeles, je malá šanca, že veci budú vyzeráť tak, ako by chcel. Pri Votrelcovi som mal šťastie, že sa natáčal v Sheperton Studios v Anglicku a sám som ho mohol vymodelovať. Normálne je to tak, že niekto spraví dizajn a niekto to podľa neho vymodeluje. Ale iba keď si modelujete sami, tak to aj vyjde tak, ako si želáte. Chcel som to tak spraviť aj pri Species, ale ľudia zlyhali. Chceli sme tú postavu spraviť vo Švajčiarsku, ale nanešťastie to nefungovalo.

■ *Postava Sil zo Species čo máte tu v múzeu, sa ale podarila výborne, nie?*

Tú modeloval Steve Johnson v Los Angeles a ten sám tiež zlyhal pri Species 2. Pri prvom filme Species sa mi páčila animatrická bábka. Tá digitálna animácia, ktorú robil Richard Edlund, nebola až taká dobrá. Je to niečo iné, nie tak transparentné, bol som z toho sklamaný.

Dnes by to možno už zvládli dobre, vtedy to však nebolo remeselne zvládnuté.

Sen votrelcofilov – miestnosť s originálnymi návrhmi k filmu a s návlakom Votrelca.

H. R. Giger: St. Gallenská kravata.

■ *Bolo vaše rozhodnutie venovať sa sochárstvu ovplyvnené zlými skúsenosťami s filmom? Musím povedať, že áno, ale začalo to už pri sérii obrazov Erotomechanics, ktoré majú filmovú perspektívu a hĺbku, rovnako je to cítiť v sérii N.Y.City.*

■ *Celé vaše múzeum je ponorené do tmy len obrazy sú osvetlené bodovými svetlami, je to dosť nezvyčajné. Ako vám napadlo takto to naštálovať?*

Viete, tým, že spolupracujem s Američanmi, musím sa nastaviť na ich čas a pracujem od poobedia do siedmej ráno. Vstávam poobede o druhej. Som nočný typ človeka a v noci vznikli aj všetky moje obrazy – v tme, s jedným – dvoma svetlami. Tak som chcel, aby aj návštevníci zažili tú istú atmosféru, pri akej som ich tvoril.

■ *Čo vás pri tvorbe inšpiruje?*

Veľa nápadov mám, keď sedím v divadle na nejakom nudnom predstavení (smiech). Vtedy prichádzajú najlepšie nápady. Musím tam totiž zostať, a tak mi hlava beží na plné obrátky.

■ *Čo by ste chceli ešte dosiahnuť?*

(Zamyslí sa.) Chcel by som celkom skromne výstavu v Múzeu moderných umení v New Yorku, alebo v Getty múzeu. (smiech) Nie, ešte stále hľadám uznanie, ešte stále mi hovoria, že robím „nejaké dekorácie“ a tak. Keby som namiesto toho Oscara dostal cenu na bienále v Benátkach, to by mi pomohlo ako umelcovi viac. Oscar za Votrelca síce posunul moju osobu do pozornosti, ale moje veci sa už potom neukazovali. To bola diskrepancia, múzeá mi už–už začínali nakupovať obrazy a potom sa to zastavilo, akoby som niečo pohnojil. To bolo trpké. Nemyslel som si, že sa môže také niečo stať. Nemohol som to odmietnuť, ani by mi vo sne nenapadlo, dostať Oscara hneď za prvý film, v ktorom spravím filmovú

Pre mňa je humor veľmi dôležitý... ...najmä ten čierny.

príšeru. To zo mňa spravilo „HOROR GIGERA“ (smiech). Tá príšera mala byť vlastne hrôzostrašná, naháňajúca strach, ale ja som ju vnímal ako ušľachtilé nádherné monštrum. Tá hlava a všetko bolo veľmi estetické, podľa mojich merítok. Ako sa to potom dramaturgicky použije, či výsledok naháňa strach, alebo nie, s tým som už nemal nič spoločné, to už bola práca režiséra...

■ **Ako vnímate iné druhy popkultúry, ako napríklad komiksy?**

Komiksy mám veľmi rád. Aj ja som urobil druh komiksu – Mystery of San Gottardo. Trochu som sa posmieval Švajčiarsku. To bolo tak – keď bolo sedemsté výročie vzniku Švajčiarska, prišiel som s myšlienkou, že rukovo–nohavé bytosti osídlili Švajčiarsko a prenikli do vlády. Je to v knihe, ktorú vydalo vydavateľstvo Taschen. Vyšla v tvrdej väzbe, príliš drahá a potom sa to nepredávalo. Pôvodne som to chcel vydať ako miksovú zošitku. Pracoval som len s perom, mal som vtedy už dosť striekania, lebo dnes si každý idiot kúpi airbrush a potom ide na nejaké súťaže a iba blufuje. Airbrush nemá žiadnu štruktúru, je to ako maľovanie vajčiek. Mám toho už dosť, je to dosť špinavá robota.

■ **Naspät' ku komiksom, ktorý sa vám najviac páčil?**

Ranxerox od dvojice Tamburini – Liberatore. Dnes je toho ale už menej. Vždy sa mi viac páčili filmy, tak ako aj Hellboy – poznám ten komiks, ale viac ma zaujíma film. Aj väčšina vecí, čo vystavujem je z filmov. Napríklad som nepredal veci z Aliena, či z The Spell, alebo harkonnenovský nábytok, ktorý bol tiež pôvodne vymyslený do filmu.

■ **Na začiatku boli vaše diela veľmi poznačené mágiou, zaujímame sa ešte o okultné vedy?**

Nikdy som nebol v nejakom magickom kruhu, či spoločenstve. Som vlastne proti takým veciam, ako ubližovať zvieratám, či robiť ľuďom zle, to určite nie. Som mierumilovný človek.

■ **Zaujímali vás teda skôr umelecký aspekt mágie?**

Jednoducho ma to fascinovalo, čo všetko vyplývalo zo znamení, zaujímal som sa o Lovecrafta a jeho Cthulhu mýtus a také veci. A obrazy, čo som robil, boli čistou intuitívnou reakciou na to, čo som si prečítal. No hej, vyzerá to, akoby som mal neuveriteľné tajné vedomosti, ale všetko som si iba prečítal. Poznám som Sergia Golowina, ktorý sa tomu mnoho venoval a poradil mi, aby som tú knihu nazval Necronomicon. Bol to práma názov, nie? (smiech)

■ **Čo hovoríte na energiu vyžarujúcu z vašich obrazov? Je nejaká výmena energie medzi obrazom a divákom?**

To je možné, sú ľudia, ktorí sú trochu strelení. Napríklad jeden môj obraz s diablom, ktorý mieri na diváka pracom v tvare Krista, nábožensky založení ľudia oplúvali. Vôbec nie som nábožensky založený, tak sa toho nebojím.

H. R. Giger: Satan I.

■ **Niektorí ľudia sa ale vašich obrazov boja...**

To je čudné...

■ **Videli sme, ako do vášho baru ľudia iba nakukli a hneď bežali preč...**

To boli určite skúpi ľudia, ktorí si mysleli, že tam niečo budú musieť zaplatiť. Úplne typické je, že si tam posadia do kresla manželku, odfotia ju a hneď utekajú bez toho, aby si niečo objednali.

■ **V múzeu máte aj jednu časť, ktorá je venovaná erotickým kresbám. Aký k nim máte vzťah?**

Erotiku milujem. V múzeu je samostatná časť osvetlená červeným svetlom, bolia z neho oči, čo je odporné. Tieto veci tam vlastne nemám ani tak rád. Bola tam aj kresba tej tučnej pani, čo nám

robila toľko problémov, ako tak pekne tučne sedí na streche a všetko upcháva a všetkých dusí. Dal som ju však preč, trochu som sa obával ďalších problémov s ňou.

■ **Téme erotiky a sexu ste sa venovali aj vo svojich Náučných tabuliach – Lehrtaffeln... Ako vám to napadlo?**

Ách, no áno! To som si strieľal z mesta St. Gallen. Mal som tam kedysi výstavu kresieb v jednom gayskom bare a raz tam prišli dve dámy. Tie boli kresbami veľmi popudené, udali ma za verejné pohoršovanie a dostalo sa to až na súd. Tak som si jednoducho všimol, že ľudia zo St. Gallenu sú trochu zaoštalí. Ako reakciu na tieto udalosti som spravil penisovú gilotínu a nazval ju St. Gallenská kravata. (smiech) Takisto som nakreslil, ako to St. Gallenčania robia so svojimi kravami a také veci. (smiech) Spravil som pre nich „Náučné tabule“, lebo čo všetko som tam zažil... Predstavte si obal platne, ktorú som raz robil – ak odniekiaľ prichádzali nejaké reklamácie, vždy to bolo zo St. Gallenu. To sú pre mňa najväčší zabeďenci. Tadiaľ nikdy nešla žiadna hlavná cesta, St. Gallen je absolútne mimo. Je to hniezdo incestných zabeďencov. (búrlivý smiech) Hovorím to zo srandy, vlastne mi ani nič nespravili.

■ **K vašej práci, ako vidíme, patrí aj riadna dávka humoru...**

Stále dúfam, že si to ľudia všimnú, že to všetko, čo tvorím nebudú brať tak vážne. Pre mňa je humor veľmi dôležitý – v živote, práci a aj vo filmoch, najmä ten čierny. Ten musí byť! Aj tie Náučné tabule boli myslené satiricky.

■ **Páčia sa vám majstri čierneho inteligentného a surrealistického humoru Monty Python?**

Jasné, áno, Terry Jones v Zmysle života, ako sa tam prežiera a exploduje – to je šialenstvo, to nikto neprekoná! To je tak dobre spravené, waw, Monty Python!

■ **Spomenuli ste, že veľa čítate, čo vás v poslednej dobe najviac zaujalo?**

Jednoznačne kniha Dana Browna Da Vinciho kód. Je to o Vatikáne a tajných spoločnostiach, je to výborné, odporúčam to aj vám.

Ďakujeme za rozhovor!

Zhovárali sa: Juraj Maxon, Ivan Alakša
Fotografie: Martina Pilcerová, Ivan Alakša

www.fantazia.sk